

Sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö ovat toimittaneet sosiaali- ja terveysvaliokunnalle välivastineita viikoilla 16–18. Välivastineista on kuitenkin jäänyt puuttumaan vastaukset asiantuntijalausunnoissa esitettyihin saamen kielilakia koskeviin huomioihin. Ministeriöt täydentävät tältä osin aiemmin toimitettuja välivastineita seuraavasti:

Saamen kielilaki

Saamelaiskäräjien esitys saamen kielilain 8 §:n uudeksi sisällöksi:

8 § Viranomaisten tiedottaminen: Viranomaisten tiedottaminen pitää sisällään myös yleisen tietoverkossa tapahtuvan saamenkielisen tiedottamisen.

Oikeusministeriön vastaus:

Oikeusministeriö toteaa, että nykyinen säännös kattaa myös viranomaisten verkkotiedottamisen. Kielilainsäädäntö on niin sanotusti medianeutraalia. Lakia ei näin ollen ole tarpeen muuttaa.

Saamelaiskäräjien esitys saamen kielilain 12 §:n uudeksi sisällöksi:

12 §:n oikeus käyttää saamen kieltä viranomaisissa

Saamelaisella on saamelaisten kotiseutualueella oikeus käyttää viranomaisessa asioidessaan valintansa mukaan suomen tai saamen kieltä ja oikeus saada julkisia palveluja saamen kielellä.

Sama oikeus on saamelaisella saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolellakin valtion viranomaisissa silloin, kun nämä muutoksenhakuviranomaisina käsittelevät kotiseutualueen viranomaisessa vireille tulleita asioita.

Oikeusministeriön vastaus:

Oikeusministeriö toteaa, että saamelaiskäräjien esittämät muutokset tarkoittaisivat kielellisten oikeuksien laajentamista suhteessa nykytilaan. Tätä ei voida tehdä nyt kyseessä olevan uudistuksen yhteydessä.

Saamelaiskäräjät esittää, että saamen kielilain 31 §:n (Valtion taloudellinen vastuu) mukaisiin kustannuksiin varattua määrärahaa korotetaan vastaamaan todellisia tarpeita. Rahoitusmekanismia olisi luontevaa kehittää malliin, jossa viranomaisia kannustetaan nykyistä tehokkaammin toteuttamaan saamen kielilakia.

Oikeusministeriön vastaus:

Oikeusministeriö toteaa, että pykälässä säädetään niistä tahoista, joille maksetaan valtionavustusta saamen kielilain soveltamisesta johtuvien lisäkustannusten kattamiseksi. Saamen kielilaissa ei säädetä avustuksen määrästä. Näin ollen pykälää ei ole tarvetta muuttaa.

Lapin sairaanhoitopiiri toteaa, että lakiesityksessä saamen kielilain muuttamisesta on selkeä korjaustarve: 22 §:n mukaan hyvinvointialue, hyvinvointiyhtymä, kunta, kuntayhtymä taikka hiippakunta tai seurakunta vastaisi toimituskirjan tai muun asiakirjan laatimisesta tai kääntämisestä sekä tulkkauksesta aiheutuvista kustannuksista. 31 § mukaan lain soveltamisesta aiheutuvien erityisten lisäkustannusten kattamiseksi tulisi valtion talousarvioon ottaa määräraha valtionavustuksiin hyvinvointialueelle, kunnille, seurakunnille, saamelaisten kotiseutualueen paliskunnille ja eräille yksityisille. 31 § ei mainitse hyvinvointiyhtymiä eikä kuntayhtymiä, vaikka kääntämis- ja tulkkausvelvoite koskisi myös niitä. Lausunnon mukaan saamen kielilain 31 §:ään tulee lisätä hyvinvointiyhtymä ja kuntayhtymä. Ei ole esitetty perusteita sille, miksi hyvinvointiyhtymältä tai kuntayhtymältä rajattaisiin pois mahdollisuus saada valtionavustuksia käännöskustannuksiin.

Oikeusministeriön vastaus:

Saamen kielilain 31 §:ää ei muuteta tältä osin. Saamen kielilakiin on esitetty tässä yhteydessä tehtäväksi ainoastaan ne muutokset, jotka ovat hyvinvointialueiden perustamiseksi välttämättömiä, jotta kielelliset oikeudet eivät suhteessa nykytilaan heikkenisi uudistuksen yhteydessä.

SamiSosterin lausunnon mukaan saamen kielilain 3 §:stä ei saisi poistaa viittausta saamelaiskäräjälain mukaiseen saamelaismääritelmään, sillä poistaminen ei kuitenkaan muuttaisin vallitsevaa oikeustilaa.

Oikeusministeriön vastaus:

Esitystä ei muuteta tältä osin. Ehdotettu saamen kielilain 3 §:n muutos perustuu eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanottoon.

SamiSosterin lausunnon mukaan saamen kielilain 16 §:n esitetty muutos merkitsee heikennystä Utsjoen saamelaisten oikeuksiin. Sami Sosterin lausunnossaan pykälään tekemä muutosesitys: 1 momentti olisi nykyinen säännös, ja pykälään lisättäisiin 2 momentti: Lapin hyvinvointialueen toimielimen tulee käyttää myös saamen kieltä 1 momentissa tarkoitetuissa asiakirjoissa, jos asia koskee kuntaa, jossa saamelaisten osuus väestöstä on edellisen vuoden ensimmäisenä päivänä ollut suurempi kuin yksi kolmasosa. Lisäksi Lapin hyvinvointialueen toimielimen tulee käyttää saamen kieltä tällaisissa asiakirjoissa muutoinkin, jos asialla on erityistä merkitystä saamelaisille.

Oikeusministeriön vastaus:

SamiSosterin näkemyksen mukaan saamen kielilain 16 §:ään esitetty muutos merkitsee heikennystä Utsjoen saamelaisten oikeuksiin. SamiSoster on esittänyt lausunnossaan muotoilua, jonka mukaan pykälätasolla eriteltäisiin Lapin hyvinvointialueen toimielimen velvollisuutta käyttää saamen kieltä Utsjoen kuntaa koskevilla asiakirjoissa. Lakiesitystä ei muuteta tältä osin. Lakiesityksen muotoiluun on vaikuttanut se, että Lapin hyvinvointialueella on huomattavasti kuntaa laajempi kirjo asiakirjoja. Perusteluissa on myös pyritty tarkastelemaan Utsjoen kunnan tilannetta.